

Wybory samorządowe – ich wygrani i zadowolenie Polaków z wyników

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

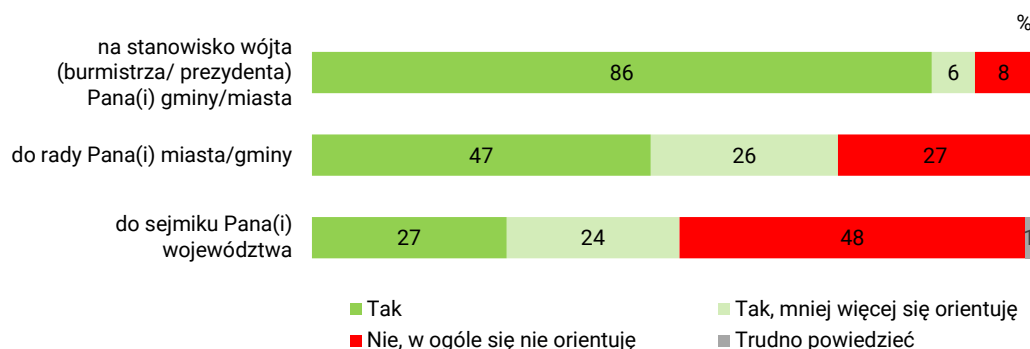
Radni oraz wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast nowej kadencji złożyli już ślubowanie, na pierwszych sesjach zebrały się rady gmin, powiatów, miast i sejmiki wojewódzkie. Mniej więcej w tym czasie, czyli w tygodniu następującym po II turze wyborów samorządowych, pytaliśmy Polaków o ocenę wyników wyborów¹. Interesowało nas, czy badani znają wyniki wyborów samorządowych, na ile są z nich zadowoleni, czy spodziewają się w swojej miejscowości poprawy w efekcie zmian we władzach samorządowych. Zapytaliśmy też, kto, w odczuciu Polaków, jest największym wygranym tegorocznych wyborów.

ZNAJOMOŚĆ WYNIKÓW WYBORÓW

Większość Polaków twierdzi, że zapoznała się z tegorocznymi wynikami wyborów samorządowych. Znajomość zwycięzcy jest tym lepsza, im niższy szczebel samorządu – 47% osób deklaruje, że wie, kto wygrał wybory do rady miasta lub gminy, a kolejne 26% mniej więcej orientuje się w składzie nowej rady swojej miejscowości. W przypadku sejmiku województwa nieco ponad jedna czwarta (27%) twierdzi, że zna wyniki wyborów, a dodatkowe 24% – przynajmniej orientacyjny skład sejmiku. Lepsza jest znajomość wyników wyborów, w których zwycięzca był tylko jeden, czyli w wyborach wójta, burmistrza lub prezydenta miasta: 86% Polaków deklaruje, że wie, kto będzie piastował urząd wójta, burmistrza lub prezydenta ich gminy lub miasta, kolejne 6% mniej więcej się orientuje, a mniej niż co dwunasta osoba w ogóle nie ma rozeznania (8%).

CBOS

RYS. 1. Czy zna Pan(i) wyniki wyborów:

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (342) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich face-to-face wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 8–15 listopada 2018 roku na liczącej 999 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Deklarowana znajomość wyników wyborów idzie w parze z zainteresowaniem polityką. Wśród osób, które charakteryzuje duże zainteresowanie polityką, wiedza, kto wygrał wybory na poziomie miast i gmin, jest niemal powszechna – sięga 99% w przypadku wyborów na stanowisko wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz 90% w przypadku składu rady miasta lub gminy. Również wśród osób deklarujących średnie zainteresowanie polityką zdecydowana większość (94%) wie, kto zwyciężył w wyborach na stanowisko wójta, burmistrza lub prezydenta miasta czy gminy, a cztery piąte (80%) twierdzi, że zna skład nowo wybranej rady miasta lub gminy.

TABELA 1

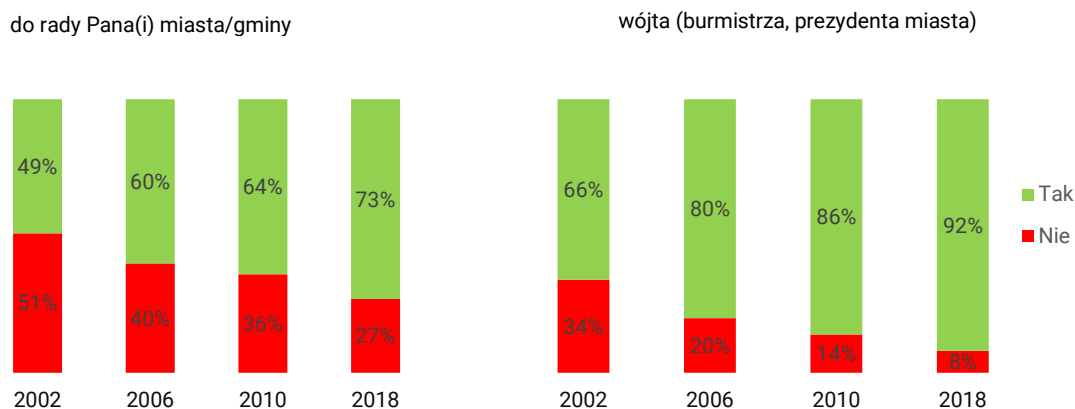
Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:	Czy zna Pan(i) wyniki wyborów:					
	na stanowisko wójta (burmistrza/ prezydenta) Pana(i) gminy/miasta		do rady Pana(i) miasta/gminy		do sejmiku Pana(i) województwa	
	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach					
– duże	99	1	90	10	78	22
– średnie	94	6	80	20	57	43
– niewielkie lub żadne	85	15	56	45	31	69

Znajomość wyników ostatnich wyborów samorządowych rośnie wraz z wykształceniem badanych, a także, co ciekawe, wraz z ich wiekiem. W przedziale między od 18 do 64 lat im starsza grupa wiekowa respondentów, tym deklarowana wiedza, kto wygrał wybory samorządowe (na wszystkich szczeblach), jest większa. Trend ulega załamaniu wśród ankietowanych powyżej 65 roku życia – mniej osób niż wśród badanych w wieku 55–64 lata twierdzi, że zna wyniki ostatniego głosowania. Znajomość zwycięzcy na stanowisku wójta, burmistrza lub prezydenta miasta jest niemal powszechna wśród osób zamieszkujących miasta liczące do 20 tys. ludności oraz powyżej 500 tys. (odpowiednio 97% i 96%), wśród badanych zajmujących kierownicze stanowiska i specjalistów z wyższym wykształceniem (98%), a także rolników (98%) i pracowników instytucji państwowych (99%). Z kolei jest relatywnie najniższa w grupie ankietowanych rencistów (83%), gospodyń domowych (86%), respondentów, którzy w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych (86%), oraz osób oceniających warunki własnego gospodarstwa domowego jako złe (82%). Wiedza o składzie nowo wybranej rady miasta lub gminy jest szczególnie duża wśród pracowników administracyjno-biurowych (88% wobec 73% wśród ogółu), pracujących na własny rachunek (86%) oraz badanych o najwyższych dochodach na osobę w gospodarstwie domowym (85%). Przeświadczenie o znajomości wyników wyborów do sejmiku województwa rośnie wraz z częstością praktyk religijnych, dochodami *per capita* i wykształceniem badanych (zob. tabelę aneksową 1).

Warto zauważyć, że rosnący od 2002 roku trend utrzymuje się – zainteresowanie wynikami każdych kolejnych wyborów jest większe, mimo iż frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych nie rośnie wprost proporcjonalnie. Przy okazji tegorocznych wyborów można mówić o znaczącym wzroście zainteresowania, ponieważ nigdy wcześniej odsetki orientujących się w tym, kto zasiądzie na najbliższe pięć lat w radzie ich miasta czy gminy oraz obejmie stanowisko wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, nie były tak wysokie.

CBOS

RYS. 2. Czy zna Pan(i) wyniki wyborów:

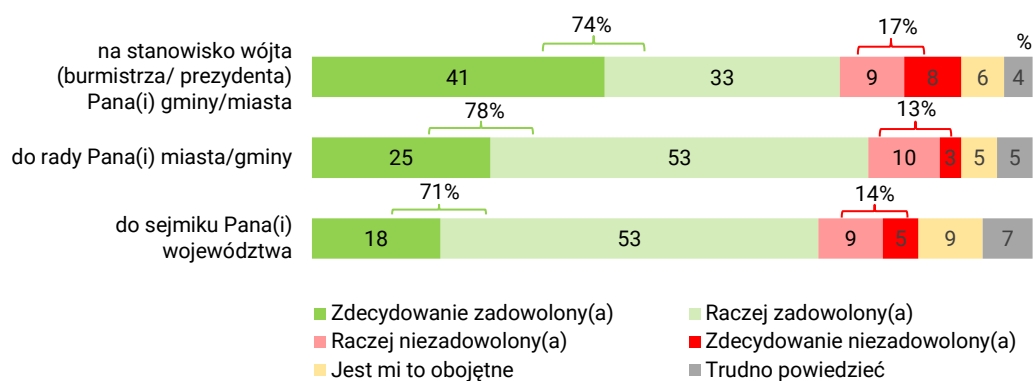

OCENA WYNIKÓW WYBORÓW

Ogólnie około trzy czwarte Polaków jest zadowolonych z wyników ostatnich wyborów samorządowych. Różnice w ocenie poszczególnych głosowań polegają na różnicach w poziomie zadowolenia. Najwięcej osób (41%) jest zdecydowanie zadowolonych z tego, kto będzie sprawował urząd wójta, burmistrza lub prezydenta jego miasta lub gminy. W przypadku składu rady miasta lub gminy zdecydowanie zadowolenie deklaruje co czwarty badany (25%), zaś wyborów do sejmiku województwa – mniej niż co piąty (18%).

CBOS

RYS. 3. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z wyniku wyborów:

Wśród grup demograficznych widoczne jest znaczące zróżnicowanie percepcji wyników wyborów (w tabelach aneksowych wyłączono odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Zdecydowanie zadowoleni

z tego, kto będzie piastował urząd wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, stanowią niemal połowę (48%) mieszkańców miast liczących do 20 tys. ludności i tylko 22% osób z ponad półmilionowych miast. Udział zdecydowanie zadowolonych jest istotnie wyższy wśród rolników (54%) i istotnie niższy wśród pracowników usług (30%). Badani identyfikujący się z lewicą częściej są zdecydowanie zadowoleni (45%) z wyników wyborów na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta niż osoby o poglądach prawicowych (38%) – zob. tabelę aneksową 2.

Ocena wyników wyborów do rady miasta lub gminy jest szczególnie pozytywna wśród osób w wieku 55–64 lata (89% zadowolonych), pracowników usług (89%), robotników wykwalifikowanych, emerytów oraz osób zamieszkujących miasta liczące do 20 tys. ludności (po 87%). Udział pozytywnych ocen wyników tych wyborów (zdecydowanie i raczej zadowolonych łącznie) spada wraz ze wzrostem wykształcenia badanych. Szczególnie negatywny odbiór tego głosowania widoczny jest w grupie mieszkańców największych miast (34% niezadowolonych), osób praktykujących kilka razy w tygodniu (26%) oraz pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych (23%). Zwolennicy lewicy są bardziej zadowoleni (86%) z rozkładu głosów w radach miasta i gminy niż osoby identyfikujące się z prawicą (76%) – zob. tabelę aneksową 3.

Zapytaliśmy Polaków, czy w rezultacie zmian na stanowiskach władz samorządowych spodziewają się poprawy czy też pogorszenia sytuacji w ich miejscowości. Prawie dwie trzecie badanych (62%) zakłada optymistyczny scenariusz, z czego co dziewiąty respondent (11%) spodziewa się, że po wyborach samorządowych w jego gminie lub mieście nastąpią zmiany zdecydowanie na lepsze. Pozostałe 51% ankietowanych cechuje umiarkowany optymizm. Więcej niż co czwarty respondent (29%) twierdzi, że nie nastąpią zmiany ani na lepsze, ani na gorsze. Nieliczni (4%) przewidują pesymistyczny scenariusz powyborczych zmian w ich miejscowościach.

TABELA 2

Czy spodziewa się Pan(i), że po wyborach samorządowych w Pana(i) gminie/mieście nastąpią zmiany:		
zdecydowanie na lepsze	11%	62%
raczej na lepsze	51%	
raczej na gorsze	3%	4%
zdecydowanie na gorsze	1%	
Nie spodziewam się żadnych zmian, ani na lepsze, ani na gorsze	29%	
Trudno powiedzieć	5%	

Szczególnie pozytywnie przyszłość swoich miejscowości widzą badani o najniższych dochodach na osobę w gospodarstwie domowym (75% spodziewa się zmian na lepsze), robotnicy wykwalifikowani i rolnicy (po 74%) oraz pracownicy usług (78%). Z kolei najniższe odsetki pozytywnych ocen notujemy wśród mieszkańców największych miast (45% spodziewa się zmian na lepsze) i osób w ogóle nieuczestniczących w praktykach religijnych (52%) – zob. tabelę aneksową 4.

Analizując dane w dłuższej perspektywie można powiedzieć, że Polacy coraz częściej spodziewają się zmian na lepsze w rezultacie wyborów samorządowych. Jeszcze w 2002 roku więcej osób zakładało, że po wyborach nic się nie zmieni, niż że widoczne będą ich pozytywne efekty. Od 2010 roku wyższy jest odsetek badanych oczekujących zmian na lepsze, a po tegorocznych wyborach ich przewaga nad tymi, którzy nie spodziewają się żadnych zmian, jest wyraźnie widoczna.

TABELA 3

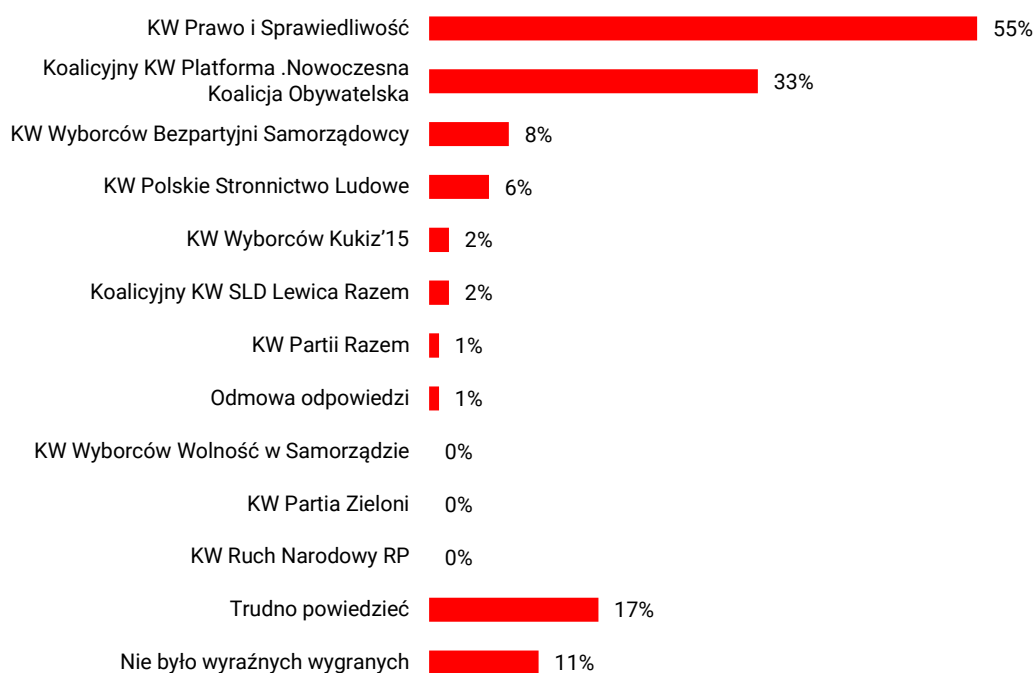
Czy spodziewa się Pan(i), że po wyborach samorządowych w Pana(i) gminie/mieście nastąpią zmiany:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	XI'98	XI'02	XII'10	XI'18
	w procentach			
– na lepsze	38	39	50	62
– na gorsze	7	4	5	4
– po wyborach nic się nie zmieni	40	43	38	29
Trudno powiedzieć	15	14	7	6

WYGRANI WYBORÓW SAMORZĄDOWYCH 2018

Interesował nas społeczny odbiór wyników wyborów – w ostatnim badaniu zadaliśmy pytanie, które komitety wyborcze startujące na terenie całego kraju są, zdaniem respondentów, największymi wygranymi tegorocznych wyborów samorządowych w Polsce. Ankietowani mogli wybrać nie więcej niż dwa komitety (dlatego wyniki nie sumują się do 100%). Najwięcej wskazań przypadło na Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość (55%), a w drugiej kolejności na Koalicyjny Komitet Wyborczy Platforma .Nowoczesna Koalicja Obywatelska (33%). Pozostałe komitety wybierane były znacznie rzadziej, co potwierdza od lat utrzymujący się w Polsce podział na scenie politycznej na dwie główne partie i pozostałe ugrupowania – wyraźnie od nich odbiegające. Prawie co piąty respondent (17%) wybrał odpowiedź „trudno powiedzieć” i kolejne 11% badanych zadeklarowało brak wyraźnych wygranych.

CBOS

RYS. 4. Kto, które komitety wyborcze startujące na terenie całego kraju są, Pana(i) zdaniem, największymi wygranymi tegorocznych wyborów samorządowych w Polsce?

Odsetek wskazań na KW Prawo i Sprawiedliwość jest istotnie wyższy wśród pracowników instytucji państwowych (64%), badanych o dochodach na osobę w gospodarstwie domowym mieszczących się w przedziale 1300–1799 zł (67%), gospodyń domowych (65%) oraz ankietowanych praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu (69%). Jest też zdecydowanie wyższy wśród osób określających własne poglądy polityczne jako prawicowe (73%). Wyraźnie częściej niż w pozostałych grupach Koalicyjny KW Platforma .Nowoczesna Koalicja Obywatelska jako zwycięzcę tegorocznych wyborów wskazywali przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (50%), badani w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych (47%), identyfikujący się z lewicą (53%) oraz osoby o dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym przekraczających 2500 zł (43%). Wyższe niż przeciętnie udziały wskazań na KW Polskie Stronnictwo Ludowe odnotowaliśmy wśród pracujących na własny rachunek (16%), rolników (11%) oraz respondentów o dochodach powyżej 2500 zł na osobę w gospodarstwie domowym (10%). Najwięcej odpowiedzi „nie było wyraźnych wygranych” i „trudno powiedzieć” udzielili najmłodsi badani, w wieku 18–24 lata, o wykształceniu podstawowym lub gimnazjalnym, pracownicy usług i robotnicy niewykwalifikowani, a zwłaszcza osoby, które na pytanie o własne poglądy polityczne odpowiadają „trudno powiedzieć” – zob. tabelę aneksową 5.

Przekonanie o tym, kto jest największym wygranym wyborów samorządowych, zależy od preferencji politycznych. Wzięliśmy pod uwagę wyłącznie zwolenników tych partii, które według listopadowych notowań znalazłyby się w Sejmie² (gdyby wybory parlamentarne odbywały się w czasie realizacji badania), ponieważ pozostałe grupy są zbyt nieliczne. Zdecydowana większość odpowiedzi udzielonych przez elektorat PiS (80%) wyraża pogląd, że ta partia wygrała wybory samorządowe. Koalicja Obywatelska znajdująca się na drugim miejscu otrzymała jedną czwartą tej liczby głosów. Wśród zwolenników partii rządzącej zwycięzca jest więc jednoznaczny. Mniej wyraźny jest wygrany zdaniem elektoratu PO. Choć prawie dwie trzecie (63%) wskazań w tej grupie padło na Koalicyjny Komitet Platformy i Nowoczesnej, to kolejne 38% odpowiedzi wskazuje, że zwyciężył PiS. Jeszcze tylko wśród wyborców SLD pierwszym zwycięzcą wyborów samorządowych, z połową (50%) wszystkich wskazań, jest Koalicja Obywatelska, a PiS plasuje się na drugim miejscu (36%). Wśród zwolenników PSL i Kukiz'15 pierwsze miejsce zajmuje PiS, z niewielką przewagą głosów nad Koalicją PO i Nowoczesnej. Elektorat PSL znacznie wyżej niż zwolennicy innych partii ocenia wynik osiągnięty w tegorocznych wyborach przez preferowane przez siebie ugrupowanie – 22% wskazań w tej grupie padło na PSL. Jest to jednak znacznie niższy odsetek wskazań niż dla Koalicji Obywatelskiej wśród zwolenników PO, nie porównując nawet z wynikiem PiS wśród jego elektoratu. Warto na koniec zwrócić uwagę, że im mniejsze poparcie dla danej partii w skali kraju (o czym świadczą wielkości elektoratów), tym wyższy udział odpowiedzi niejednoznacznych: „nie było wyraźnych wygranych” i „trudno powiedzieć”.

² Por. Komunikat CBOS „Preferencje polityczne w listopadzie”, listopad 2018 (oprac. K. Pankowski).

TABELA 4

Kto, które komitety wyborcze startujące na terenie całego kraju są, Pana(i) zdaniem, największymi wygranymi tegorocznych wyborów samorządowych w Polsce?	Elektoraty				
	PiS (N=426)	PO (N=228)	PSL (N=75)	Kukiz'15 (N=59)	SLD (N=44)
	w procentach				
KW Prawo i Sprawiedliwość	80	38	55	52	36
Koalicyjny KW Platforma .Nowoczesna Koalicja Obywatelska	21	63	42	41	50
KW Wyborców Bezpartyjni Samorządowcy	7	10	10	16	2
KW Polskie Stronnictwo Ludowe	5	10	22	3	0
KW Wyborców Kukiz'15	5	0	2	2	0
Koalicyjny KW SLD Lewica Razem	1	2	0	3	10
KW Wyborców Wolność w Samorządzie	1	0	0	0	2
KW Partia Zieloni	1	0	0	0	0
KW Partii Razem	1	1	0	0	0
KW Ruch Narodowy RP	0	0	0	0	0
Nie było wyraźnych wygranych	6	14	11	9	23
Trudno powiedzieć	10	8	11	17	9

Wyniki nie sumują się do 100%, gdyż badani mogli wskazać nie więcej niż dwa komitety wyborcze

Podsumowując można powiedzieć, że zwolennicy partii opozycyjnych nie tak chętnie jak elektorat PiS zaliczają się do grona zwycięzców ostatnich wyborów samorządowych. Ponadto respondenci popierający mniejsze ugrupowania polityczne częściej nie widzą jednoznacznych zwycięzców tych wyborów.

Większość Polaków zna wyniki tegorocznych wyborów samorządowych, ale badani znacznie lepiej orientują się, kto jest nowo wybranym wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta lub radnym w gminie czy mieście, niż jaki jest rozkład głosów w sejmikach wojewódzkich. Poziom wiedzy o oficjalnych wynikach jest uzależniony od deklarowanego zainteresowania polityką. Niezależnie od tego, co najmniej 70% osób jest zadowolonych z wyniku głosowania na każdym ze szczebli. Tegoroczne wybory nastrajają Polaków wyjątkowo pozytywnie – dwa razy więcej badanych spodziewa się poprawy sytuacji w swojej miejscowości, niż oczekuje utrzymania status quo.

Opracowała

Marta Bożewicz